

La fauna en la toponímia d'Osor

FÈLIX BRUGUERA LIGERO

Quaderns de la Selva, 14

•

Any 2002

p. 209 a 220

Introducció a l'entorn de l'onomàstica

L'onomàstica és la ciència que estudia els noms propis i que, bàsicament, poden ser antropònims, o noms de persona (prenoms, llinatges, malnoms...), o bé topònims, noms de lloc, noms propis geogràfics en el sentit més ampli de la paraula, «tots els noms (simples o expressions compostes) que designen els indrets habitats, tant actualment com antigament (noms de països, comarques, de territoris de tota mena, d'aglomeracions urbanes o rurals –ciutats, viles, pobles i llogarrets– o subdivisions d'aquestes aglomeracions –barris, ravals, carrers, places–, o d'edificis aïllats de totes les categories, utilitzats o enrunats: torres, barraques, etc; com també els llocs no habitats (partides, peces de terra campa i boscos, llocdits, objectes característics, roques, arbres eminents); el nom del relleu –interior o coster–; de muntanyes, valls, altiplans, illes, caps, cales, badies; els noms de lloc associats amb el pas i els efectes de l'aigua, corrent o estancada, terrestre o marítima: mars, llacs, rius i rieres, torrents i barrancs, fonts estanys, aiguamolls; els noms de les vies de comunicació. I, naturalment encara, tant si es tracta de noms utilitzats avui dia com si es tracta de noms en desús...».¹

L'onomàstica sempre ha interessat l'home, ja que des de la més llunyana antiquitat, «filòsofs grecs, gramàtics medievals i tota mena d'estudiosos de totes les èpoques s'han sentit encuriosits per descobrir què volien dir i d'on venien unes paraules que no tenen actualment cap sentit, utilitzades per designar concretament un lloc o una persona».²

Ara bé, els noms de lloc, la toponímia, no deixa de ser una convenció, un fet arbitrari que, inicialment té un sentit concret, clar, que denota una realitat palpable que permet de conèixer l'espai en el qual vivim. Però, «...la convenció s'ha anat desenvolupant al llarg dels temps. Per això, ja de bell antuvi, conèixer els nostres noms de lloc és una manera d'acostar-nos a la comprensió de la història i de la realitat geogràfica d'un país».³ I és per aquesta raó amb el recull i l'estudi dels topònims d'una determinada zona permet de descobrir aspectes o particularitats lingüístics, històrics o geogràfics que poden ser útils per a d'altres tipus d'estudis.

En conclusió, que l'estudi toponímic d'un territori ens pot ajudar a descobrir una realitat, potser pretèrita, que d'una altra manera ens podria passar per alt o, simplement, ens seria desconeguda i, per aquesta raó, és molt important de recollir tots aquells noms de lloc que es poden localitzar en un determinat espai geogràfic ja que, amb el pas del temps poden canviar o, simplement, desaparèixer, per la qual cosa si no s'han inventariat s'hauran perdut en el temps sense que se'n pugui recuperar la consciència i, per tant, restarà oblidada una realitat que podria ser útil en altres camps de la investigació com l'arqueologia, la tradició o la lingüística. I, avui en dia, el món evoluciona tan de pressa que molts topònims corren perill

1. AMIGÓ I ANGLÉS, Ramon (1999): *Introducció a la recerca en toponímia i antroponímia*, p. 11.

2. MOREU-REY, Enric (1982): *Els nostres noms de lloc*, p. 10.

3. BALANA I ABADIA, Pere (1989): *Els noms de lloc a Catalunya*, p. 13.

de no quedar palesos en cap document escrit alhora que s'obliden de la memòria individual i col·lectiva.

L'origen d'aquests noms de lloc pot ser molt divers, provinent de les formes de relleu, dels hidrònims,⁴ del sòl i de la composició del terreny —com ara el color—, de la flora —espècies naturals que hi predominen—, de l'acció de l'home i les activitats humanes, dels antropònims o bé de la fauna que és la que ens ocuparà en aquest article.

La fauna com a element generador de topònims

El bestiar, en tot el seu sentit, ha estat al llarg de la història un element que ha generat un important nombre de topònims. D'aquesta manera, trobem noms de lloc que es relacionen amb la ramaderia, amb els animals domèstics —siguin caprins com ara *Maçanet de Cabrenys*, bovins com *Vaquerrisses*, equins com *Viladecavalls*, porcins com *Porqueres*, aviram com ara *Galliners* i d'altres que podríem trobar en termes com *Montconill* o *Colomers*— i també, en un nombre superior, amb els animals salvatges com ara *Gratallops*, amb els ocells com ara *Vilaperdius*, amb els insectes, com per exemple *L'Abella*, amb els rèptils, *Mont Colobrer* i fins i tot, a zones costaneres o a rius i estanys, amb noms de peixos o altres animals marins, com ara *El Marbre*, *Les Muscleres* o *L'Estany dels Barbs*.

I encara, podríem afegir que alguns topònims deuen el seu origen a algun aspecte relacionat amb la fauna, però no pas amb el nom d'algun animal en concret sinó a alguna construcció o element que s'hi relaciona com ara al cau, al lloc on bevia el bestiar... com ara *La Jaça*, *El Cau*, *L'Abeurador*...

El nostre llistat

Després d'aquesta breu introducció explicatòria, us presentem una llista de topònims que tenen en comú el fet d'estar d'alguna manera relacionats amb els animals i de situar-se dins els termes municipal i parroquial d'Osor que, a més, ens poden ajudar a fer-nos una idea del tipus de bestiar que abundava en aquesta part del país, salvatge o domèstic, i que, en alguns casos ja no s'hi troba. Tractant-se d'un article d'aquesta mena, no anotaré el llistat de documents i obres impreses en els quals m'he basat perquè ocuparia un espai molt desproporcionat ja que només es tracta d'una mostra d'un estudi molt més extens que estem realitzant que ha de cloure amb un llistat i un estudi de la toponímia present i pretèrita de l'espai geogràfic que he esmentat més amunt. En el llistat inclouré, quan sigui possible, la localització geogràfica de l'indret, anotant la proximitat d'un lloc actual prou conegut que ajudi a la seva situació, i l'any en què l'he trobat documentat per primera vegada o bé si

4. S'entenen com a hidrònims «Els noms de lloc que designen corrents d'aigua i aspectes variats de l'acció de l'aigua, o de la simple presència de l'aigua» MOREU-REY, Enric (1982): *Els nostres noms de lloc* p. 47.

és d'origen oral. Caldria afegir, però, que l'estudi podria contenir mancances –segur que quan acabi tot el recull m'arribaran altres topònims d'aquesta mena– i alguns errors ja que, sovint, els noms de lloc evolucionen i es deformen per fer entenedor allò que en un moment de la història ho va deixar de ser, com afirma Ramon Amigó: «...aquella tendència generalitzada, a tots els nivells de la societat, a voler trobar un significat fàcilment comprensible a tots els noms propis de persona i de lloc, de voler anar als orígens, a les arrels, és freqüent que s'intenti de descobrir l'etimologia d'una paraula que ens afecti, o que ens sorprengui, de buscar-li l'ètim i el seu significat; les causes de la seva formació. És allò que en certa manera podríem resumir dient que res no existeix si no té un nom que s'entengui (...) Aquest exercici etimològic és entusiasmador i hom se sent satisfet, i com a tranquil·litzat, quan s'arriba a unes conclusions satisfactòries o aparentment satisfactòries. Però resulta un exercici ple de perills de desencert».⁵ A Osor, en tenim un clar exemple en el mateix nom del poble –i molt relacionat amb el tema que ens ocupa– quan algú ha volgut creure que l'origen es troba en el nom comú d'animal “ós”, cosa totalment imaginària i errònia provinent d'una tradició popular que relaciona diversos topònims relativament propers com ara Osor, Coll de Nafre, Querós, Susqueda i Sant Sadurní d'Osormort.⁶

Topònims relacionats amb els animals salvatges

El primer grup que presentem és el de les bèsties salvatgines que, com escrivia Enric Moreu-Rei «tenen una major penetració entre els noms de lloc».⁷

Entre aquestes, trobem en primer terme el **llop** com a un dels més abundants, possiblement per la seva important presència a les nostres terres en èpoques passades i per la por que desvetllaven en les persones.⁸ Així, trobem el Bac⁹ del Llop, que per entrevista oral sabem que és una perxada de prop del mas Sobirà; el Sotjar¹⁰ del Llop localitzat en un treball cartogràfic com a límit dels termes d'Osor i Susqueda; el Cau del Llop, topònim també oral que indica, segons tradició, un forat que servia de trampa per capturar llops i que està situat sobre el Sot de la Figuera Borda, sobre la carretera que es dirigeix d'Osor a Santa Creu d'Horta; el Serrat del Pas del Llop (1767) localitzat prop del mas Gascó, a la zona de Sant

5. AMIGÓ ANGLÉS, Ramon. *Introducció a la recerca en toponímia i antroponímia*, p. 85.

6. Podeu consultar aquesta llegenda a diverses publicacions com ara a BRUGUERA, Fèlix i RAMÍO, Narcís (1997): *Osor* p. 28.

7. MOREU-REI, Enric. *Els nostres noms de lloc*, p. 69.

8. Sobre la presència del llop a les nostres contrades, us remetem a l'article de PÉREZ, Xavier "La memòria del llop a la Selva" dins *Quaderns de la Selva*, 12. Santa Coloma de Farners, 2000; pp 185-191, on s'afirma que el llop va desaparèixer pràcticament de les Guilleries a finals del segle XIX encara que altres autors han afirmat que la seva fi a la comarca de la Selva és posterior, entre 1910 i 1920.

També em consta que Albert Manent, president de la Societat d'Onomàstica de Catalunya, està preparant un treball sobre la presència del llop a nivell de tot Catalunya. La realitat d'aquest animal al terme d'Osor es demostraria a partir de l'existència dels topònims que s'anoten relacionats amb el llop.

9. Un bac és una carena de muntanya ombrívola, on hi toca poc o gens el sol.

10. Sotjar vol dir vetllar, observar amb cautela o d'amagat. Com a substantiu no l'he trobat al diccionari però deu referir-se a un lloc elevat des d'on es podria espiar o mirar sense ser vist un ampli espai de territori. En aquest cas es tractaria d'un lloc inaccessible i d'una certa alçada on devien abundar-hi els llops possiblement disposats a caçar o atacar el bestiar.

Benet, en terme parroquial d'Osor; la Font del Llop, recollida per informació oral, situada prop del mas Gironella sota el Roscall; la peça de terra Pas del Llop (1862) a la zona del Santuari del Coll en direcció al terme de Susqueda, possiblement molt aprop del serrat homònim; la peça de terra Llobosa (1731) prop dels masos Subirà i Viuravol, a la parròquia de Santa Creu d'Horta i el collet de la Sútia¹¹ que abraça una possessió de terra prop del Sobirà en la qual hi ha una trampa per agafar llops i que, segons ens han comentat, també se l'anomena la Llobosa.

Un altre animal salvatge present al nostre territori és la **guilla**, no en va Osor forma íntegrament part de les Guilleries, "terra de guilles". Concretament, per entrevista oral, hem pogut localitzar tres noms relacionats amb l'esmentat animal: el collet de la Guilla, prop dels Igols i la perxada Cauera de la Guilla i les roques Guilleres que podrien ser el mateix indret, un lloc on abundaven o feien el cau les guilles entre els masos Sobirà i Gelats.

També són presents a la nostra toponímia l'**esquirol** i la **llúdriga**, malgrat que no són massa habituals en la toponímia.¹² Hem pogut comprovar l'existència d'una peça de terra l'Esquirola (1852) prop del mas Serra de Toronell, el lloc dit els Esquirols (1613) prop de Collsacudina i el mas Triador a Santa Creu; el gorg Lludriguer, segons informació oral a la riera sota la font d'en Primo i el gorg Saludriera (1731) –gorg la Lludriguera– que podria ser el mateix que l'anterior ja que es localitza a la riera d'Osor, més amunt de can Bosc.

Una altra espècie típica de la fauna salvatge del nostre terme és el **senglar**, la preuada peça dels caçadors. Apareix representat amb el sot del Senglar (1562) que ha donat peu a una partida de terra i una font amb el mateix nom prop del mas can Plana.

Topònims relacionats amb els ocells i l'aviram

El més present és el **corb**, malgrat que en algunes ocasions formes com corba o corbera podrien referir-se a una forma arrodonida del terreny més que no pas a la presència de l'ocell.¹³ Trobem la peça de terra Ascorb (1562) –el Corb– entre

11. Sútia. Clot profund fet a terra perquè els llops hi caiguin i quedin agafats.

12. Diu Enric Moreu-Rey (1982): «Ni L'Esquirol ni La Llúdriga no semblen haver deixat massa empremta» *Els nostres noms de lloc* p. 69.

13. Les propostes, en aquest sentit, són diverses: així Josep Moran Ocerin jauregui (1995) indica «Corbera, *Corbaria*, 'lloc abundant de corbs'» a *Estudis d'onomàstica catalana* p. 36, Enric Moreu-Rey (1982), a *Els nostres noms de lloc* apunta les dues possibilitats, l'orogràfica i l'animalística, Joan Coromines (1995) a l'*Onomasticon Cataloniae* afirma: «Corbera, primitivament 'lloc de corbs, niu de corbs' derivat aplicat per comparació i ponderació a ciutadelles, castells i muntanyes encimbellats, com els roqueters que ells freqüenten» (III, 431), Francesc de Borja Moll (1987) a *Els llinatges catalans* p. 137, també apunta les dues possibilitats: «Les teories sobre l'etimologia del topònim vacil·len entre el llatí *corbaria*, 'lloc de corbs' i el llatí *curvaria*, 'terrant corbat, que fa bony'», en el mateix sentit es mou Antoni Maria Alcover al *Diccionari català-valencià-balear* (III, 522). Cal afegir, tot i això que al segle X, a 914 i 928 documentem "*Corbaria*", grafia que semblaria relacionar-se amb l'animal i no pas amb la forma; es veu a PLADEVALL, Antoni (1993): "El poblament i la propietat de la terra als antics termes de Sant Hilari Sacalm i de la vall d'Osor (s.X)" a *Quaderns de la Selva*, 6, Santa Coloma de Farners, a ORDEIG I MATA, Ramon (1999): *Catalunya carolíngia IV. Els comtats d'Osona i Manresa*. IEC, Barcelona i també BOLÓS, Jordi i HURTADO, Victor (2001). *Atles del comtat d'Osona (798-993)*, Rafael Dalmau Editor, Barcelona. De fet, existeix la possibilitat que dins el grup de topònims recollits hi hagués diversos orígens, alguns d'animalístics i altres de la forma.

els masos Roscall, Gravalosa i Bena; mas la Corbera (933) encara que existeix la possibilitat que provingui del llinatge o cognom¹⁴ i que en realitat havien estat, almenys des de 1334 dos masos La Corbera de Lla i la Corbera de Sa amb les propietats situades entre les dels masos Bosc, Boscà, Gascó i Badia i Coll donant peu a l'existència del camí de les Corberes (1560); la Roca Corbera (1785), roca, mas i partida de terra situats sobre les pertinences dels masos Corbera i Bosc, la Partida Corbera (1862), el serrat del Corb (1731) a Santa Creu, prop dels masos Pigem i Bena i les roques del Corp i la Serra del Corb, ja en terme de Santa Coloma de Farners.

Una altra au present és l'**esparver** amb dos exemples, l'esquei dels Esparvers, situat oralment prop del mas La Coma i que podria ser terme de Querós i el lloc dit Rocaxuriguera (1731) ja que el xuriguer és un tipus d'esparver i que podria tractar-se de la mateixa Roca Corbera citada abans ja que el document diu «una pessa de terra situada en dita Parroquia en lo lloch anomenat Rocacorba o Rocaxuriguera que afronta a mitgdia en honor del mas Bosch, a ponent en honor den Corbera», és a dir, aproximadament en el mateix lloc.

Un altre dels ocells que més han influït la toponímia són els **coloms** que també queden perfectament exemplificats amb el torrent del Colomer (1731) prop dels masos Solterra i Gomis, horta dels Colomers (1446) prop de la riera Noguerola i la peça de terra la Coloma (1731) entre el torrent del Pontarró i el mas Plana. De la varietat "paloma", documentem sobretot el derivat palomera:¹⁵ Coll de la Palomera o Collsapalomera (1779) que dóna nom al torrent de Collsapalomera (1944) i partida de terra Collsapalomera (1944) prop del mas Romaguera; partida de terra Palomera (1622) prop del mas Gascó; serra dels Palomers (1760) prop del mas Corbera i el lloc les Palomeres –“Ipsas Palumbarias” = Ses Palomeres– (951) avui il·localitzable.

També és significativa la presència del **gall** i la **gallina** amb noms com la serra del Gall (1947) prop del mas Veguer; la peça de terra Gallinada (1446) entre el mas Ribadevall i la riera Noguerola, cal Gall, mas situat sota el Cerver¹⁶, el Pig sa Gallina, a la zona de límit de terme entre Osor i Santa Coloma de Farners o la batllia de Galliners (s.XV) que fa referència al domini de la família homònima al terme d'Osor i, per tant, seria més d'origen antroponímic.

L'**aviram** també és present en el gorg de l'Ànec, no documentat per escrit, a la riera prop del Ràfec i l'hort de l'Oca (1944), prop del poble.

14. Tot i aquesta possibilitat antroponímica, el *Liber Feudorum Maior* recull, a 1068, l'expressió «ipsum mansum de Corbera, qui fuit de Richelmo», és a dir, si havia estat de Riquels i ja es deia mas Corbera, vol dir que la coincidència entre el llinatge dels propietaris i el nom del mas –per exemple a 1334 era de Bonanat ça Corberia o a 1421 de Bernat sa Corbera– és posterior.

15. Francesc Carreras Candi, al llibre *Notes històriques de Sant Hilari Ça-calm* explica que les palomeres eren un sistema de caçar tudons presents a Sant Hilari que a partir del segle XVII només es conserven com a «designació orogràfica, que perdurarà en algun dels llocs ahont hi foren establertes» (p. 101). L'existència de noms semblants al terme d'Osor semblaria indicar que aquest sistema de caça també hi era present.

16. El nom real d'aquest mas, com indica una llista de 1800 que s'hi troba, és la Casanova del Colobran, la qual cosa indicaria que, possiblement, l'origen d'aquest nom es trobaria en un malnom de persona que encara existeix a Osor.

Altres ocells poden ser el **pinsà** a la partida de terra Pinsà —que podria tractar-se d'un malnom de persona—, el **pigot** en el sot dels Pigots (1342) que podria ser en terme de Susqueda, el **rupit** en la font i el sot del Rupit que podria ser el mateix que l'anterior ja que oralment s'hi han referit com a sot del Rupit o del Pigot i el **gaig** que documentem, però, ja en terme de Querós, al coll de Querós a l'encara actual font del Gaig que ja hem documentat a 1750.

Topònims relacionats amb els insectes

Podem trobar també representació dels insectes que no són massa habituals en els noms de lloc amb l'excepció de l'**abella** que a Osor apareix al lloc dit Abell Solan (1342) prop del mas Plana; la roca de l'Abey (1731) prop del mas Crosa, el territori anomenat Abells (1792) a Maimir, en parròquia de Santa Creu d'Horta i la perxada de l'Abella localitzada com a propietat del mas Sobirà segons informació oral. Alguns d'aquests, però, podrien tenir un origen diferent de l'esmentat.¹⁷ També podem veure, encara que no és del tot segur, el **grill** a la serra del Gri o del Grill (1342) situada prop del mas Boscà i la **formiga** a l'antiga capella i a la muntanya de Sant Miquel de les Formigues (s. XIX) l'altre nom de Sant Miquel de Solterra degut a la gran mortaldat de formigues que es produeix en aquest indret en determinades èpoques de l'any.

Topònims derivats d'altres animals

Els ovins també són presents en alguns mots, especialment el **cabrot**¹⁸ a la partida de terra dels Cabrots (1446) prop dels masos Fonollet i Gelats; la castanyeda dels Cabrots (1731) prop del mas Baier i el prat de Cabrots (1446) entre els masos Ripoll i Gomis; i el **cabirol**¹⁹ a la peça de terra els Cabirols (1446) també propera al mas Ripoll.

Altres animals que bategen alguns llocs són el **conill** amb la peça de terra les Cunieres²⁰ (1620) a cavall del Santuari del Coll i de la parròquia de Monsolís; i els derivats de **gat** com ara la peça de terra les Gatonerres (1731)²¹ prop del mas Mont a Santa Creu i la serra dels Gats (1622) prop dels Dois, al límit amb el terme de Querós. També es relacionen amb els **equins** la Serra d'Àsens (1355) i el turó dels Burros, situat prop del mas Colobran.

17. Joan Coromines (1994) afirma «i heus aquí com s'acaba d'aclarir l'ús toponímic d'aquests congèneres del nom de l'insecte. Es tracta de paratges, tots més o menys penyalosos, on les roques apareixien amb múltiples foradets, o covetes o sécs i badalucs; a la manera de les bresques dels rucs d'abelles» *Onomasticon Cataloniae* (II, 8). És a dir, que podria ser un topònim degut a la forma en comparació amb els ruscos d'abelles.

18. Cabrot. Mascle adult de la cabra.

19. Cabirol. Animal de remuc, de la família dels cervíids, semblant a una cabra, de pelatge rogenc a l'estiu i gris fosc a l'hivern.

20. Cunieres. Pronúncia dialectal ioditzada de conilleres, cau de conills.

21. Gatoner. Possiblement cau o amagatall de gats.

Topònims relacionats amb la fauna però no amb un animal concret

Existeixen alguns noms de lloc que fan al·lusió col·lectiva als animals de forma genèrica, com ara la perxada i la font de l'Abeurador,²² a la zona del Subirà; el sot del Cau²³ (1750) avui il·localitzable; el serrat de les Saleres²⁴ (1778) prop del mas Soler del Coll; el lloc dit les Saleres Velles (1798); el quintà de les Saleres de la Casanova del Coll prop del mas del mateix nom, les Saleres dels Igols prop del mas homònim i les Roques de la Sal, els tres últims inventariats a partir d'informació oral.

També hi tindria una certa relació la Roca del Corn, un indret situat entre can Gall i el Cerver que deu el seu nom a la cacera del senglar.

Així mateix, també semblaria relacionar-s'hi el mas les Berbolades, documentat des del segle XVIII, en el camí que va de can Bosc al Soler de Monsolís, que devia originar-se del "loco vocato les Barbolades" (1446) i que comparteix nom amb el "Bosque llamado Barbolades" (1594) la Serra Gran de les Berbolades (1868), límit parroquial entre Sant Pere d'Osor i Santa Maria de Monsolís i el torrent Major de les Berbolades (1731). Coromines, considera que aquest topònim «no deu ser un derivat de *barba*, perquè de context resulta que s'hi caçaven tudons: eren unes palomeres; per tant seria derivat de *berbol* 'parany de caça'».²⁵

Topònims dubtosos

Existeixen altres topònims que podrien tenir un origen animalístic però que és poc clar, poc probable i molt dubtós que sigui així, com passa amb el Cerver (derivat de *cérvol*? o bé de l'arbre de les serves?), el Ruscall (derivat de *rusc*?), el Colobran (derivat de *colobra*?) o la peça de terra Caniscadell (1342), prop del Coll, (de *ca*, *gos*?), la perxada de les Piulades (de *piular*, relacionat amb els ocells?) per anotar-ne alguns exemples. Només a partir d'estudis més amplis és probable que arribem a alguna conclusió tot i que també és possible que mai ho arribem a saber amb tota certesa.

Malnominació: sobrenoms de casa o de persona

Per acabar, s'hauria de dir que el nom de bestiar ha facilitat l'aparició de molts malnoms de casa i de persona i Osor no n'és una excepció. De totes maneres, per si mateixos ja merexerien un estudi –sovint són de caràcter metafòric, d'origen

22. Abeurador. Pica o conjunt de piques grosses on beu el bestiar gros.

23. Cau. Forat excavat a terra que serveix d'amagatall a certs animals.

24. Salera. Possiblement es fa referència a la pedra plana damunt la qual els pastors posen la sal que el bestiar ha de menjar en el mateix sentit que recull Ramon Amigó (1979) a Vilallonga de Ter i que admet Joan Veny (1996) a *Onomàstica i dialectologia* p. 27.

25. COROMINES, Joan (1994): *Onomasticon Cataloniae* (II, 341).

antroponímic o bé provinents de l'ofici— que no desenvoluparem aquí per raons d'espai. De totes maneres, vegem-ne alguns exemples: can Cargol, can Beia, ca la Boua, can Camell, ca la Coloma, cal Cu-cut, can Gall, can Rupit (1817) cal Marrà, ca la Pardala, can Pardalet (1918), can Pardalet Vell, cal Peixater, can Pussa, can Rupit, cal Rusc, can Tuïc, can Perdiu, en Ferrer Malagarça (1929), can Jep Verro, El Cargolaire, Casa Corralera (1817), la dels Gossos, ca l'Oc, cal Tòtil, en Xai (1944), el Cabrer (1817), en Merlot, cal Quepó o casa Esquirol (1855).

A mode de conclusió

Amb el breu treball que hem presentat, ens hem pogut adonar que la fauna és un element generador de noms de lloc prou significatiu que, a voltes permet de documentar animals avui inexistents en l'espai geogràfic treballat, com ara el llop, el cabrot, el cabirol, etc. Sense l'existència del topònim en documents escrits o pel seu manteniment oral, difícilment en podríem arribar a tenir consciència.

De totes maneres, cal anar alerta amb alguns topònims ja que allò que a primer cop d'ull pot semblar molt clar, si trobéssim més documentació podria no ser-ho tant, és a dir, que és possible que algunes de les indicacions presents a l'article podrien no ser del tot exactes, per exemple, caldria saber sempre fins a quin punt influeixen els llinatges en alguns dels topònims esmentats, per exemple, el nom de casa can Camell és més possible que derivi del llinatge que documentem durant tot el segle XIX i fins a principis del XX a Osor, i can Gall és gairebé amb tota certesa provinent d'un malnom més que no pas de l'animal. Amb això vull dir que, a l'hora d'indicar etimologies, s'ha d'anar amb molt de compte ja que sempre és fàcil de caure en l'error.

I per acabar, cal esmentar que un estudi d'aquestes característiques no es pot donar per clos ja que és molt possible que consultant més documentació trobem més noms de lloc amb les característiques dels que hem presentat. I això, precisament demostra la importància que pot tenir per a qualsevol municipi el recull de l'onomàstica pretèrita i present: a part de recollir informació molt valuosa per si mateixa, ens pot mostrar aspectes arqueològics o històrics que d'altra manera podrien restar inconeguts o oblidats. Esperem que a la nostra comarca i a la resta del domini lingüístic català, com ha ocorregut, per exemple al Camp de Tarragona i a bona part de les Illes Balears i Pitiüses i del País Valencià, s'hi accentui l'estudi onomàstic.

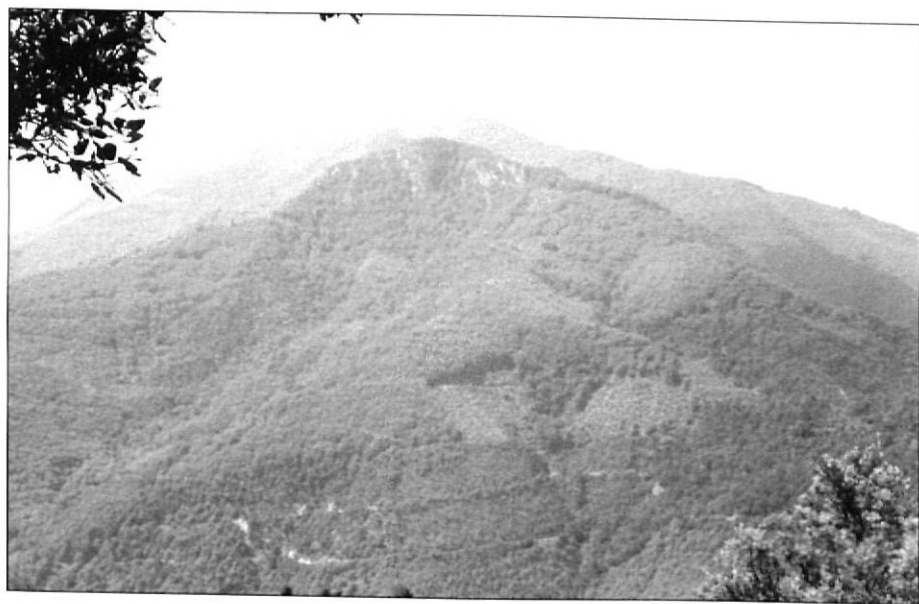

Bibliografia

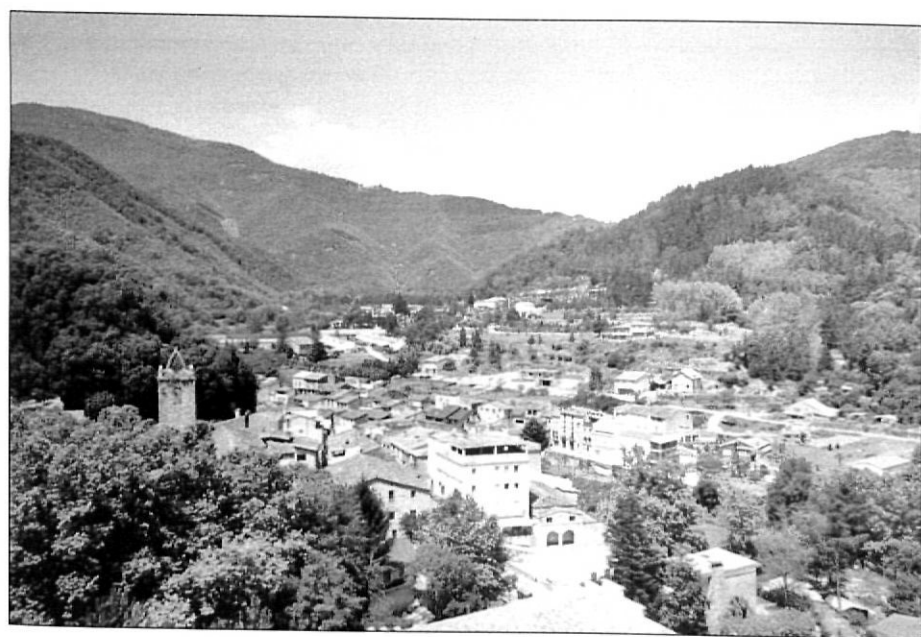
- ALCOVER, Antoni M. i MOLL, Francesc de B. (1988): *Diccionari català-valencià-balear*. Ed. Moll. Palma de Mallorca.
- AMIGÓ I ANGLÈS, Ramon (1999): *Introducció a la recerca en toponímia i antroponímia*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.
- BALANÀ I ABADIA, Pere (1989): *Els noms de lloc de Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- CARRERAS CANDI, Francesc (1911): *Notes històriques de Sant Hilari Ça-calm*. Publicació de L'Estiuada. Barcelona.
- COROMINES, Joan (1995-2001): *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, Curial Edicions, Barcelona.
- COROMINES, Joan (1994-1997): *Onomasticon Cataloniae*, Curial Edicions, Barcelona.
- DDAA (1980-2002): *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, 90 números a setembre 2002, Barcelona.
- MORAN I OCERINJAUREGUI, Josep (1995): *Estudis d'onomàstica catalana*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.
- MOREU-REY, Enric (1982): *Els nostres noms de lloc*. Ed. Moll. Palma de Mallorca.
- PÉREZ, Xavier (2000): "La memòria històrica del llop a la Selva" dins *Quaderns de la Selva*, 12. Santa Coloma de Farners.
- VENY, Joan (1996): *Onomàstica i dialectologia*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.

També he consultat una àmplia llista de documents, llibres impresos i mapes (que no reproduïxo perquè és molt extens) procedents de diversos arxius i biblioteques: Arxiu Municipal d'Osor, Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners, Arxiu Municipal de Sils, Arxiu de la Corona d'Aragó, Arxiu de Protocols Notarials de Barcelona, Arxiu Històric de Girona, Arxiu Municipal de Girona, Arxiu Fidel Fita d'Arenys de Mar, Arxiu Episcopal de Girona, Arxiu Episcopal de Vic, Arxiu Parroquial d'Osor i Arxiu Parroquial de Sant Hilari Sacalm. Així mateix, he realitzat entrevistes orals a Antoni Bruguera, Ramon Busquets, Angeleta Dois, Isidre Font, Antoni de Planell, Marçal Rocasalva, Ramon Rocasalva, Lluís quer, Josep Tomàs, Joan Busquets, Mariano Torrent, Mariano Coll, Josep Arimany, Ponci Horra i Felip Hortal.

Roca de Cercenedes amb Sant Miquel de les Formigues darrera.

Osor, vista general.

Sant Miquel de les Formigues.

Rocacorbera (Osor).

